

Å TA VARE PÅ MUSEUMS- GJENSTANDER

Når du besøker et museum og ser alle de utstilte gjenstandene, har du noen gang lurt på hvordan de havnet der? Hvem har ansvaret for disse gjenstandene og hva går dette ansvaret ut på?

I museene kalles dette arbeidsområdet for samlingsforvaltning. Større museer har egne stillinger med ansatte som har hovedansvaret for bevaring og sikring av samlingene. Dette gjelder både for samlinger som oppbevares i magasin og for dem som vises fram i utstillinger. Museenes ansvar omfatter mange ulike typer gjenstander, arkiver, bygninger, fartøy mm.

Alderen på museumssamlinger kan variere mye. De eldste museene i Europa kan spore sin historie tilbake til 1600- og 1700-tallet. I Norge ble mange viktige museer etablert på 1800-tallet. Blant dem var Stavanger Museum, som ble opprettet i 1877. Gjenstandene som ble samlet da dannet grunnlaget for dagens samlinger i Museum Stavanger, som nå har vokst seg mye større. Derfor har vi et stort ansvar for å sikre at alle gjenstandene har gode bevaringsforhold, og for å legge til rette for forskning og formidling.

Her kan du se og lære hva dette ansvaret innebærer, og få prøve deg på et par av arbeidsoppgavene i samlingsforvaltningen.

CARING FOR MUSEUM OBJECTS

When visiting a museum and looking at the exhibited objects have you ever wondered how these objects ended up there, or who is responsible for them, and what that actually entails?

In museums this area of work is known as collections management. Larger museums employ a Collections Manager who is responsible for the long term preservation and care of the museum's collections. This includes both the collections on display and also the reserve collections kept in storage. A museum's responsibility often includes many different types of objects such as photographs, archives, buildings, and sailing vessels.

The age of museum collections can vary a great deal. The oldest museums in Europe can trace their history back to the seventeenth and eighteenth centuries. In Norway many important museums were established in the nineteenth century. Amongst them was Stavanger Museum, which was founded in 1877. The objects that were collected then form the foundation for today's expanding collections at Museum Stavanger. We have a huge responsibility to ensure that all of the objects have the optimum conditions for their long term preservation, and at the same time ensure that the collections are accessible and available for research.

Here you have the opportunity to see and learn what this means, and at the same time ensure that the collections are accessible and available for research.

Fra prosjekt med revidering, tilstandsvurdering og ompakking av Stavanger maritime museums samling av konstruksjonstegninger fra Stavanger Støberi & Dok og Rosenberg verft. Fra venstre: avdelingsdirektør Bitten Bakke, første-konservator Kate Newland og papirkonservator Hanne Karin Sandvik fra Statsarkivet i Stavanger.

Foto: Museum Stavanger.

Assessing the condition, and re-packing Stavanger Maritime Museum's collection of plans and drawings from the Stavanger Støberi & Dok and Rosenberg Shipyard. From left: Department Director Bitten Bakke, Senior Curator Kate Newland, and Paper Conservator Hanne Karin Sandvik from the Regional State Archives in Stavanger.

Denne akvarellen malt på papir tilhører samlingen til Stavanger maritime museum. Her pakkes den svært forsiktig ut før den registreres og tilstanden vurderes. T.v. første-konservator Kate Newland, t.h. prosjektmedarbeider Ida Charlotte U. Helleland. Foto: Museum Stavanger.

This fragile watercolour on paper belongs to the Stavanger Maritime Museum. Here it is being very carefully removed from its old packaging before being assessed and registered in the museum's database. On the right Senior Curator Kate Newland, on the left Project Worker Ida Charlotte U. Helleland.

MUST
MUSEUM STAVANGER

2

INNTAK OG REGISTRERING

Før en gjenstand blir en del av museums-samlingen er det ulike faktorer som må vurderes og arbeid som skal utføres.

Når museet har mulighet for å ta inn et nytt museumsobjekt i samlingen er det mange viktige spørsmål som må stilles:

Er gjenstanden relevant for museets fagområde og samling?

- Bidrar den med noe nytt i museet?
- Hvordan er tilstanden? Har gjenstanden behov for rengjøring, restaurering eller særskilte oppbevaringsforhold?
- Hvilke opplysninger er tilgjengelige om gjenstandens opphav og bruk?
- Vil den heller egne seg bedre i et annet museum?

ACQUISITION AND REGISTRATION

Before an object becomes part of a museum's collection there are several factors which need to be considered, and work to be undertaken.

When the museum assesses the possibility of acquiring a new object there are several important questions which must be asked:

- Is the object relevant to the Museum's collection and subject area?
- Does it contribute something new to the museum?
- What type of condition is it in? Does it need cleaning, restoring or special preservation/storage conditions?
- What information is available about the object's origins and use?
- Would it be more suitable for another museum?

Egg fra heipipelerke (latin: *Anthus pratensis*). Et eksempel på hvordan MUST registrerer gjenstander.

Egg, Meadow Pipit (latin name: *Anthus pratensis*). This is an example of how we register museum objects.

ALLE MUSEUMSGJENSTANDENE SKAL HA ET UNIKT MUSEUMSNUMMER

Fragment av krittpipe fra 1700-tallet. Foto: André Skyaasen / Stavanger maritime museum. Eksempel på hvordan MUST registrer og skriver museumsnummer på gjenstander.

Fragment of a clay pipe from the 1700s. MUST- Stavanger Maritime Museum. This is an example of how we register and write an identification number on museum objects.

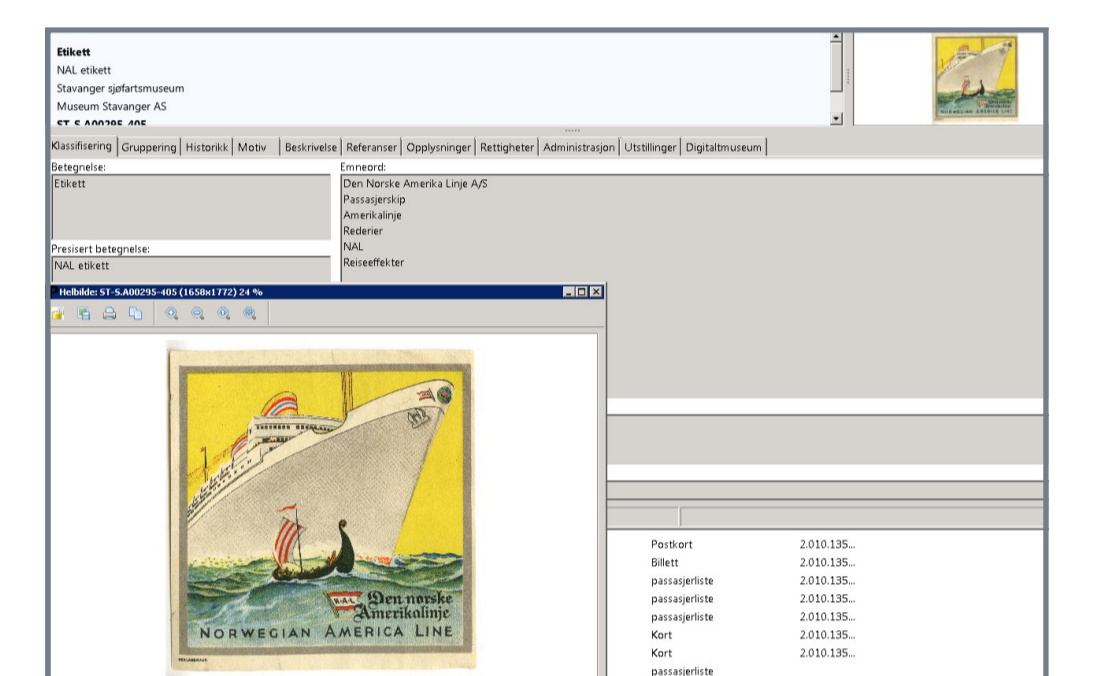
MUSEUMSNUMMER

Alle gjenstandene skal ha et unikt museumsnummer. Hensikten med dette er å sikre gjenstandens identitet og individuelle historie i museets samling. I noen tilfeller kan disse opplysningene være viktigere og mer verdifulle enn objektet i seg selv. I tillegg gjør museumsnummeret det enklere å finne den enkelte gjenstanden igjen i museets eget system.

Når vi registrerer en gjenstand med et museumsnummer skal det ikke bare skrives inn i museets database, men også merkes

direkte på objektet. Det er ulike måter å gjøre dette på, og det viktigste hensynet er at merkingen ikke er et permanent inngrep i gjenstanden.

Her i MUST lakkerer vi et lite område på gjenstanden, hvor vi deretter skriver nummeret med en penn. Dette er en god og sikker metode da museumsnummeret på denne måten blir påført direkte på gjenstanden, samtidig som det er mulig å fjerne på et senere tidspunkt uten å skade gjenstanden.

Her vises en gjenstand som er lagt inn i museet sin database – Primus, hvor museet dokumentere all informasjon om gjenstanden.

Here is an example of an object registered in the museum's database. MUST uses the database Primus to record all the known information relating to the objects in the museum's collection.

IDENTIFICATION NUMBER

All objects in the collections are given a unique museum number. The purpose of this is to secure an object's identity and its individual history within the museum's wider collection. Sometimes this information can be more important and valuable than the object itself. In addition, an object's unique number means it is much easier to locate individual objects when necessary within the museum's numbering system.

When we register an object with a museum number, the number is not only added to the museum's database,

but it is also physically written onto the object. There are different ways of doing this, but the most important consideration is that the mark is not permanent.

Here at MUST we varnish a small area of the object with a conservation varnish, and then use an ink pen to write the museum number. This is a good and secure method, but at the same time it is not permanent so if necessary in the future we can remove the number without harming the object.

3

VISTE DU AT
SKITT OG STØV
BINDER FUKTIGHET
SOM KAN FREMSKYNDE
NEDBRYTING AV
GJENSTANDER?

FOREBYGGENDE KONSERVERING, HÅNDTERING OG RENGJØRING

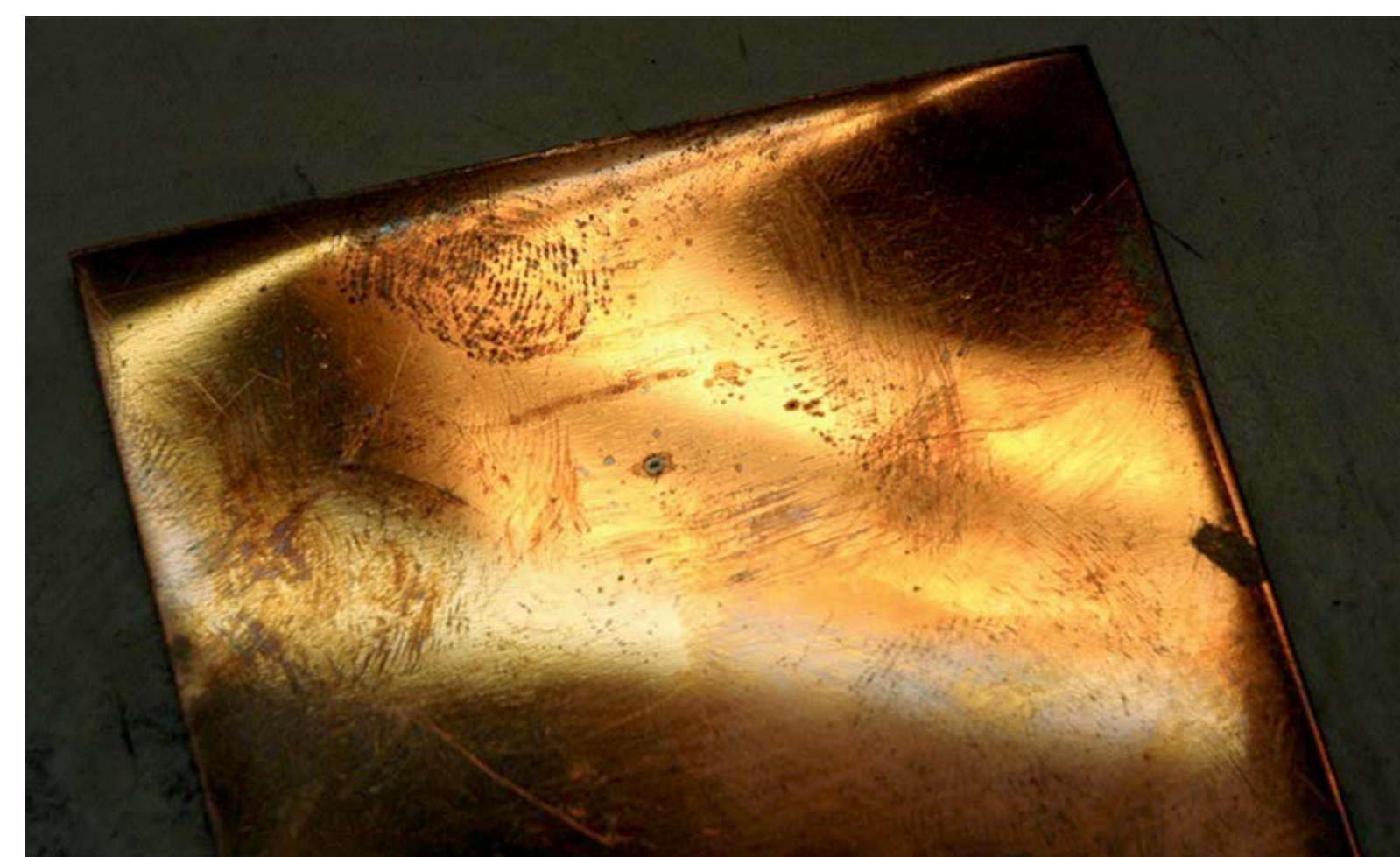
Før museumsobjektet kan stilles ut, arkiveres eller legges i magasinet er det viktig at det behandles riktig og får gode oppbevaringsforhold. For sterkt lys og feil temperatur eller fuktforhold kan føre til store skader på fotografier, papir, malerier, tekstiler og materialer som lær, plastikk, treverk og metaller.

Visste du at skitt og støv binder fuktighet som kan fremskynde nedbryting av gjenstander? Det kan også tiltrekke skadedyr og mikroorganismer som kan være farlige for museumsobjekter. Forsiktig og tørr rengjø-

ring kan forhindre at dette skjer. Det er derfor veldig viktig å rengjøre en gjenstand straks den ankommer museet. Ved å gjøre dette før man frakter gjenstanden videre hindrer man at skadedyr, mikroorganismer og støv blir spredd til andre gjenstander og rom.

Visste du at nedfrysing er en effektiv metode for å konservere gjenstander av tre og ulike tekstiler? De fleste skadedyr og muggsopp dør ved minusgrader. Ved å fryse gjenstandene før de flyttes til et magasin eller en utstilling forhindres mulige skadedyrangrep

og spredning av muggsopp. Det er også veldig viktig å bruke hansker når man skal håndtere museumsobjekter. Ikke bare fordi våre hender inneholder salter og syrer som kan være skadelige for gjenstanden, men også fordi gjenstanden kan inneholde giftstoffer som er farlige for oss.

De to eksemplene viser hvordan fingermerker kan skade en gjenstand. Foto: Eirik Aarebrot/SamRog.

These two examples show how finger prints can damage an object.

OBJECT HANDLING - CLEANING

Before a museum object can be exhibited, archived or stored it is important that it is handled correctly and has the correct storage conditions. Too much light, the wrong temperature, or relative humidity can lead to major damage for photographs, paper, paintings, textiles and materials such as leather, plastic, woodwork and metals.

Did you know that dust and dirt binds dampness to an object, which then accelerates the decomposition of the object? It also attracts harmful pests and

microorganisms to the object. Careful and dry cleaning can prevent this from happening.

It is therefore, very important to clean an object as soon as it arrives at the museum. By doing this before it is relocated within the museum it prevents pests, microorganisms, dirt and dust, from spreading to other museum objects and locations.

Did you know that freezing is an effective method for conserving objects that are made of wood or textiles? The majority of pests and mould die in temperatures

below freezing. This prevents an insect attack or mould spreading to other areas in the museum such as the exhibitions or storage facilities.

It is also very important to remember to wear gloves when handling museum objects. Not only because our hands contain salt and acids that are harmful to the object, but also because the object itself might contain toxins that are harmful to us.

En gjenstand rengjøres med spesialstøvsuger. Foto: Museum Stavanger.

An object is cleaned with a special vacuum cleaner.

ENKLE RENGJØRINGSMETODER

På museer bruker man ikke tradisjonelle vaskemidler som skurepulver, pussemidler eller såpe når man rengjør en museumsgjenstand. Dette er svært skadelig og kan lage riper og virke nedbrytende på museumsobjektet.

Du lurer kanskje på hvordan museene vasker museumsgjenstander? Her er noen metoder vi bruker her på MUST:

SIMPLE CLEANING METHODS

Museums never use traditional cleaning detergents such as soaps, water or polish when cleaning an object. These scratch surfaces and contribute to the breakdown of museum objects.

You are probably wondering how museums wash museum objects? Here are some methods we use here at MUST:

- Små, malte, og skjøre gjenstander rengjøres med tørre kluter eller bløte børster.
- Større gjenstander som ikke har løse deler kan støvsuges med spesialfilter.
- Fotografier og negativer blåses forsiktig rene med en håndpumpe slik at man ikke lager merker i de skjøre materialene.

- Small, painted and fragile items are cleaned with dry cloths or soft brushes.
- Larger objects without loose parts are vacuumed using special filters.
- Photographs and negatives are carefully blown clean with a hand pump to prevent marking the fragile materials.

**FOR Å KUNNE
VISE FREM MEST
MULIG AV
SAMLINGENE
BLIR MUSEUMS-
GJENSTANDER
DIGITALISERT.**

DIGITALISERING

For å kunne vise frem mest mulig av samlingene blir museumsgjenstander digitalisert. Dette innebærer at de blir fotografert og at alle relevante opplysninger registreres i museets database. På denne måten kan museet publisere sin dokumentasjon på ulike formidlingsarenaer som digitaltmuseum.no, og dermed tilgjengelig gjøre større deler av samlingene til publikum.

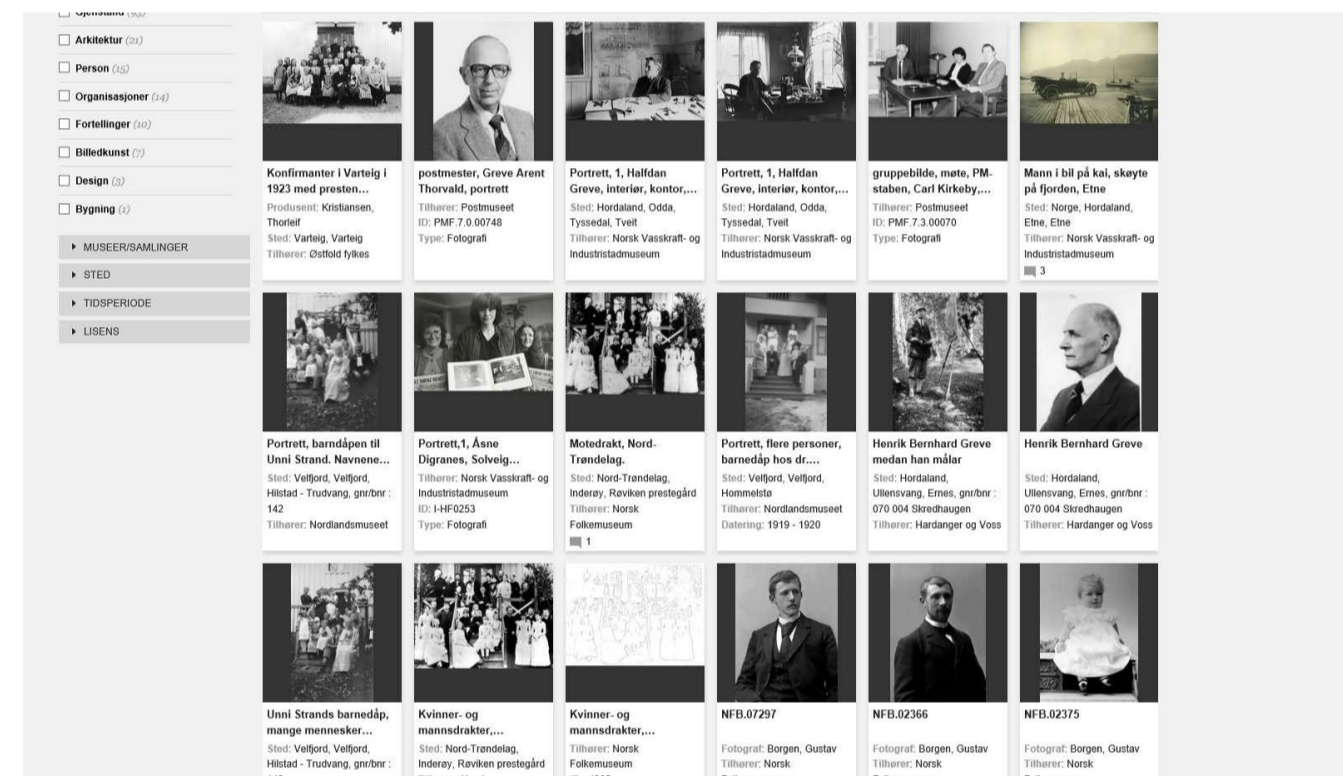
DIGITALISING

To make the collections more accessible to a wider public, museums now digitise and publish their objects online. This means that they are photographed and any relevant information is registered in the museums' collection database, and this information is then disseminated online. MUST's collections can be found at Digitaltmuseum.no.

Her er et eksempel på en skjermlue som har tilhørt skipsoffiserenes uniformer i rederiet Fred Olsen, og som har blitt digitalisert. Foto: Kate Newland / Museum Stavanger.

This cap belonged to a ship's officer in the Fred Olsen shipping company and has been digitised. MUST - Stavanger Maritime Museum.

Et eksempel på tilgjengeliggjøring av digitale foto og informasjon gjennom Digitalt Museum. Her publiserer norske museer opplysninger om gjenstander for å gjøre dem tilgjengelig for publikum. Eksemplet er hentet fra Stavanger maritime sin samling. Foto: Screenshot fra www.digitaltmuseum.no pr. juli 2016.

Digitised objects from MUST are available at Digitaltmuseum.no. This is where Norwegian museums publish information about their collections to make them more accessible to the public. This example is from Stavanger Maritime Museum's collection.

Her blir gjenstander fotografert, og fotografier og negativer blir skannet inn på PC.

Når vi digitaliserer en gjenstand eller et foto skal vi både dokumentere selve motivet og tilstanden det har. I tillegg fotograferer vi gjenstanden og dens unike detaljer, og registrerer annen visuell informasjon som er tilgjengelig.

Here the objects are photographed, photographs and negatives are scanned. By digitising an object or a photo we document both the motif and the condition of the object. In addition, we photograph its unique details, and record any other visual information.

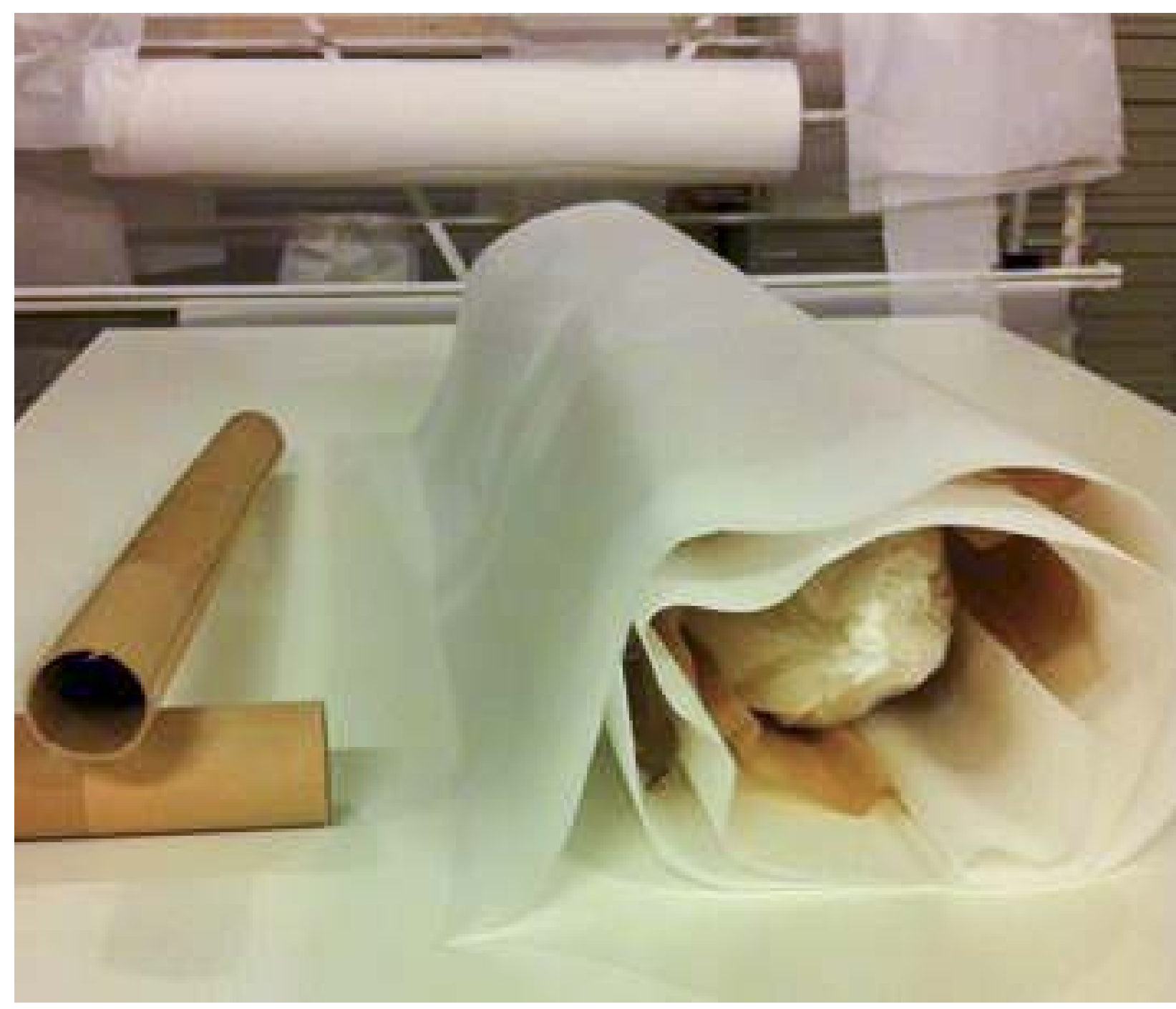
Pullue sydd av silke, brosjert lys blå taftbunn med blomsterbrosjeringer i ulike farger. 1839-1900. MUST - Kulturhistorisk samling.

Woman's silk cap in light blue taffeta with brocade flowers. 1839-1900. MUST- Cultural History Collection.

Fotoapparat gitt til fotograf Olav A. Ellingsen av Olga Berentsen, sannsynligvis i 1954 da Ellingsen var på Breidablikk og tok interiørbilder. MUST - Kulturhistorisk samling.

Camera given to the photographer Olav A. Ellingsen by Olga Berentsen, probably in 1954 when Ellingsen was at Breidablikk to take pictures of the interior. MUST- Cultural History Collection.

Her er vises steg for steg hvordan sarte materialer og arkivalier kan pakkes inn. Foto: Museum Stavanger.

Here we see step by step how fragile materials and archives are packed for storage.

INNPAKKING – MAGASINERING

Når museumsgjenstander har blitt registrert, rengjort og digitalisert, må de pakkes inn før de fraktes videre.

Hensikten med dette er å gjøre håndteringen og transporten lettere, og redusere faren for håndteringsulykker. Innpakning beskytter også gjenstander mot støv, skitt og andre ytre påvirkninger.

Museumsgjenstandene pakkes som regel inn i syrefrie eller syrenøytrale esker og silkepapir. Noen gjenstandsgrupper er upraktiske å

pakke inn på grunn av størrelsen. Da skal de helst tildekkes på en annen måte. Tyvek er et materiale som egner seg godt for å beskytte museumsgjenstander mot ytre påvirkninger.

Til slutt blir gjenstandene fraktet til et museum for å bli utstilt, eller de blir magasinert og bevart for fremtiden. Magasinforvalterens viktigste rolle er å utvikle planer, systemer og rutiner for hvordan alle museumsgjenstander kan oppbevares trygt og oversiktlig i magasinet.

PACKING – STORAGE

When the object has been registered, cleaned and digitised, it needs to be packed before being transported.

Careful packing of objects minimises the possibility of accidents, and makes transportation and handling easier. Wrapping also protects the objects against dirt, dust and other detrimental external influences.

Usually museum objects are wrapped in acid free tissue paper and packed in acid free or neutral ph. boxes.

Sometimes it is impractical to wrap an object because of its size. These larger items are covered with a neutral material such as Tyvek for protection.

Finally, the objects are either taken to the museum to be exhibited, or to the museum's storage facility for the reserve collections where it will be preserved for the future.

OBJEKTENE PAKKES
SOM REGEL INN I
SYREFRIE ELLER
NØYTRALE ESKER
OG SILKEPAPIR.

Her viser førstekonservator Kate Newland hvordan arkivalia som skipsbyggetegninger skal pakkes ned i syrefrie esker. Foto: Museum Stavanger.

Senior Curator Kate Newland shows how the ship plans and drawings are packed in acid free boxes for storage. Foto: Museum Stavanger.